

Gemeenteraad Waalre

Uw brief van

Uw kenmerk

Afdeling/Ambtenaar
SO/M. van der Velden

Onderwerp
Voorschoolse educatie

Ons kenmerk
1115385

Datum

VERZONDEN 21 APR. 2026

Geachte raad,

1. Inleiding

Met deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de uitkomsten van het onderzoek naar het voor- en voerschoolse educatie aanbod (hierna VVE) in Waalre en geven wij een reactie op het door de raad op 4 november 2025 aangenomen amendement "Voor- en voerschoolse educatie voor alle peuters" (nr. A15A).

Dit amendement werd ingediend naar aanleiding van het toenmalige begrotingsvoorstel waarin het niet-wettelijke deel van de voerschoolse educatie (peuterspeelplekken voor peuters zonder VVE-indicatie waarvan ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag) per september 2026 zou worden afgebouwd als bezuinigingsmaatregel. In het amendement werd benadrukt dat op dat moment een onderzoek liep naar de inrichting en uitvoering van het huidige VVE-aanbod, waardoor nog niet bekend was wat de mogelijke effecten van de voorgestelde bezuiniging zouden zijn. De indieners achtten het voorstel daarom voorbarig.

De indieners van het amendement onderstreepten dat voor het bevorderen van kansengelijkheid alle kinderen gebaat zijn bij een vorm van voor- en voerschoolse educatie, waarbij kinderen met en zonder taalachterstand of ontwikkelingsproblemen samen kunnen spelen en leren. Daarnaast wezen zij erop dat de voorgestelde bezuiniging ouders zou uitsluiten die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag, bijvoorbeeld omdat een van de ouders door ziekte niet kan werken. Hiermee zouden juist kinderen uit gezinnen in een kwetsbare situatie de toegang tot een stimulerende peuteromgeving kunnen verliezen.

Zoals toegezegd is het onderzoek in de eerste helft van 2026 afgerond. Met deze brief informeren wij u over de bevindingen en de gevolgen daarvan voor de eventuele heroverweging van het niet-wettelijke deel van het peuterwerk.

2. Uitkomsten van het onderzoek naar het VVE-aanbod

Het onderzoek heeft zich gericht op de vraag of de huidige wijze van aanbieden van VVE aansluit bij de actuele praktijk van de kinderopvang, voldoet aan de kwaliteitscriteria van de gemeente en past binnen de landelijke eisen. De afspraken met kinderopvanghouders over VVE dateren van meerdere jaren geleden; het was daarom wenselijk deze opnieuw tegen het licht te houden.

Onderzoeksaanpak

Er is gesproken met:

- de houders van kinderopvanglocaties die VVE uitvoeren;
- de GGD, verantwoordelijk voor de VVE-indicatiestelling en toezicht;
- beleidsverantwoordelijken VVE uit omliggende gemeenten;
- het landelijk adviesorgaan GOAB (Gelijke Onderwijskansen en Achterstandenbeleid);
- financiële adviseurs van gemeente Waalre en Atalanta B.V. (de grootste leverancier van VVE in Waalre).

Bevindingen

Uit het onderzoek komt een eenduidig beeld naar voren:

- Het huidige VVE-aanbod is kwalitatief, structureel en inhoudelijk passend en actueel.
- Alle VVE-locaties voldoen aan de wettelijke eisen, zoals blijkt uit de structurele inspecties van de GGD.
- Onze gemeente hanteert beleidsmatig het principe van een geïntegreerd aanbod, waarbij kinderen met en zonder VVE-indicatie integraal deelnemen.
- VVE-locaties kennen aanvullende eisen boven op de reguliere kinderopvang, waardoor de kwaliteit van alle locaties waar VVE wordt aangeboden hoog is.

Op basis hiervan concludeert het onderzoek dat er geen aanleiding is om de wijze van aanbieden te wijzigen. De kwaliteit is op orde en het geïntegreerd aanbod wordt zowel door uitvoerders als door betrokken deskundigen als waardevol beschouwd.

3. De voorgestelde bezuiniging en de bevindingen uit het onderzoek

Het onderzoek heeft tevens inzicht gegeven in de financiële structuur van het peuterwerk. Daarbij is gekeken naar het eerdere beeld dat er een aanzienlijke besparing mogelijk zou zijn op het niet-wettelijke deel van het peuterwerk.

De veronderstelde potentiële besparing blijkt gering

Uit het onderzoek blijkt dat de veronderstelde potentie voor een substantiële besparing feitelijk nooit heeft bestaan. Daarnaast is duidelijk geworden hoe dit

onjuiste beeld over de omvang van het niet-wettelijke peuteraanbod heeft kunnen ontstaan en waarom dit eerder niet is gesignaleerd.

De eerdere conclusie, en het daarop gebaseerde financiële advies, berustte op een misinterpretatie van facturen aan gemeentezijde, veroorzaakt door de wijze van factureren door de kinderopvangorganisaties. Doordat twee derde van de uren voor VVE-kinderen in dezelfde categorie werd geboekt als de uren voor het niet-wettelijke peuterwerk, ontstond ten onrechte het beeld dat een aanzienlijk deel van de gemeentelijke uitgaven naar het niet-wettelijke aanbod ging.

Hoe dit beeld heeft kunnen ontstaan

Voor de kinderopvangorganisaties is de gehanteerde wijze van factureren gebruikelijk. In deze systematiek overlappen de producten VVE en niet-VVE grotendeels in de financiële verwerking. Dit zit zo: Voor zowel kinderen met een VVE-indicatie als kinderen zonder indicatie wordt over de eerste 11 uur opvang per week een ouderbijdrage gevraagd (of kinderopvangtoeslag angewend), ongeacht de indicatie. Deze uren worden in de verantwoording gezamenlijk onder de categorie 'gemeentetoeslag' opgenomen. Alleen de extra 5,5 uur opvang waarop uitsluitend kinderen met een VVE-indicatie recht hebben, worden afzonderlijk gefactureerd onder de noemer VVE.

Binnen de gemeente beoordeelden de verantwoordelijke functionarissen de facturen op basis van deze uitsplitsing. Doordat op de facturen twee posten zichtbaar waren, VVE en gemeentetoeslag, ontstond het beeld dat hiermee ook een zuivere scheiding werd gemaakt tussen wettelijk en niet-wettelijk aanbod. Dit beeld sloot aan bij de wijze waarop het aanbod formeel was ingekocht. De jaarlijkse accountantscontrole gaf bovendien geen aanleiding tot opmerkingen, aangezien de cijfers als zodanig correct waren verwerkt.

Het probleem zat dan ook niet in de juistheid van de data, maar in de interpretatie van de kostensoorten aan gemeentelijke zijde. Daar werd namelijk verondersteld dat alle geboekte kosten onder de noemer 'gemeentetoeslag' op de factuur, gelijk waren aan de kosten voor het niet wettelijke deel. Deze veronderstelling berust op een misvatting. Zoals eerder toegelicht valt namelijk ook een aanzienlijk deel van de VVE-uren binnen deze post op de factuur. Deze misvatting heeft er daardoor in kunnen resulteren dat een groot deel van de VVE-kosten binnen de gemeente werden opgevoerd als kosten voor het niet-wettelijke peuterwerk. Hierdoor heeft dit financiële beeld jarenlang kunnen bestaan zonder dat werd onderkend dat de budgetverdeling geen accurate weergave gaf van de feitelijke doelgroep verdeling. Pas in het recente onderzoek, waarin aantallen kinderen, uren, facturen en begroting integraal naast elkaar zijn gelegd, is dit verschil inzichtelijk geworden.

Hoe herhaling wordt voorkomen

Naar aanleiding hiervan zijn inmiddels nieuwe afspraken gemaakt over de wijze van factureren, zodat in de toekomst een correct en transparant beeld ontstaat van de verdeling tussen wettelijk en niet-wettelijk aanbod. Daarnaast worden in het kader van de huidige aanbesteding en de herijking van de kwaliteitsstructuur tussen

gemeente en leveranciers expliciete afspraken vastgelegd over monitoring, verantwoording en periodieke evaluatie. Hiermee wordt beoogd herhaling van een dergelijke misinterpretatie in de toekomst te voorkomen.

Werkelijke omvang van de mogelijke besparing

Het hiervoor genoemde beeld is tot stand gekomen dankzij intensieve samenwerking tussen de financiële specialisten van de houders en de financiële,- en beleidsmedewerkers van de gemeente. Zoals geschetst blijkt dat het overgrote deel van de middelen daadwerkelijk wordt besteed aan peuters met een VVE-indicatie, en dat slechts een klein aantal kinderen – circa 4 tot 5 van de 40 – gebruikmaakt van het niet-wettelijke aanbod. Omdat deze groep bovendien minder uren afneemt dan VVE-kinderen, is het financiële effect van afbouw zeer beperkt.

Op basis van de nieuwe inzichten geldt dan ook:

Er is nooit sprake geweest van een aanzienlijk besparingspotentieel.

Een eventuele afbouw zou financieel slechts een geringe opbrengst opleveren.

Daarnaast is de vraag gerechtvaardigd of bezuinigen op een preventieve voorziening zoals de peuterspeelplekken überhaupt financieel voordeel oplevert. Deze voorziening draagt bij aan:

- het bevorderen van kansengelijkheid;
- het stimuleren van de ontwikkeling van peuters;
- het voorkomen van onderwijsachterstanden;
- het ondersteunen van gezinnen in een kwetsbare positie.

In het onderzoek is bovendien geen enkele andere gemeente aangetroffen die ervoor heeft gekozen om juist op dit niet-wettelijke deel te bezuinigen. Vrijwel overal wordt gewerkt met een aanbod waarbij VVE wordt gecombineerd met een aanbod voor peuters zonder indicatie waarvan ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag.

Specifieke uitkering onderwijsachterstanden beleid (SPUK OAB)

Voor het onderwijsachterstandenbeleid ontvangt de gemeente middelen via de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid (SPUK OAB), een geoormerkte rijksbijdrage voor deze wettelijke taak. De hoogte van de SPUK OAB wordt landelijk bepaald op basis van objectieve verdeelmaatstaven, waarbij onze gemeente de minimale uitkering ontvangt.

De jaarlijkse kosten voor de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid (VVE) in Waalre bedragen circa € 150.000 tot € 160.000, terwijl de SPUK OAB ongeveer € 64.000 bedraagt. Dit betekent dat de gemeente voor de uitvoering van deze wettelijke taak structureel en substantieel moet bijleggen vanuit de eigen middelen. Door het nieuwe, correcte inzicht in de verdeling tussen wettelijke en niet-wettelijke kosten is bovendien duidelijk geworden dat het tekort op deze wettelijke taak groter is dan eerder werd aangenomen.

Er is onderzocht of vergroting van de SPUK OAB mogelijk is in afstemming met het Rijk, maar dit blijkt niet mogelijk. Veel gemeenten met een vergelijkbare omvang en

demografische samenstelling kampen met dezelfde problematiek. Ook het landelijk adviesorgaan GOAB heeft aangegeven dat herhaaldelijk is gebleken dat binnen de huidige landelijke verdeelsystematiek geen ruimte bestaat om dit te corrigeren.

4. Conclusie

Op basis van de onderzoeksresultaten concluderen wij dat:

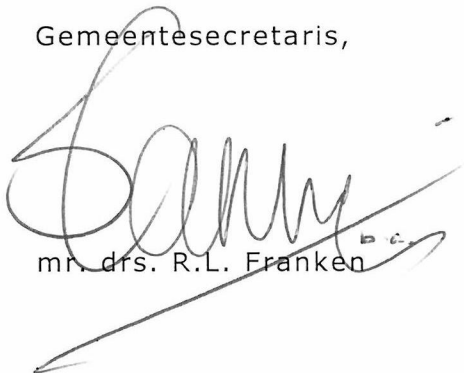
- het huidige VVE-aanbod kwalitatief goed is en voldoet aan alle wettelijke en gemeentelijke eisen;
- het eerdere beeld van een aanzienlijk besparingspotentieel op het niet-wettelijke peuterwerk berustte op een onjuiste interpretatie van factuurcategorieën;
- de werkelijke financiële besparing bij afbouw zeer beperkt is en we kunnen concluderen dat er reëel begroot is;
- kwaliteit door aangepaste facturatie- en monitoringsafspraken structureel geborgd is voor de toekomst;
- de SPUK OAB niet toereikend is, waardoor er jaarlijks structureel een uitgave nodig is vanuit de eigen middelen om deze wettelijke taak uit te voeren;
- het bovendien niet wenselijk is om een preventieve en kansen vergrotende voorziening voor kwetsbare peuters af te bouwen;
- het oorspronkelijke voorstel waarmee scenario's zouden worden uitgewerkt geen valide basis meer heeft.

Daarom legt het college geen scenario's ter besluitvorming aan de raad voor. Het huidige aanbod blijft gehandhaafd.

Met vriendelijke groet,

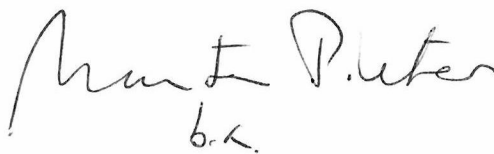
Burgemeester en wethouders van Waalre,

Gemeentesecretaris,

mr. drs. R.L. Franken

Burgemeester,

b.v.
M.F. Oosterveer